

NOTAT

Vår ref.:

Dato: 2. februar 2015

Brettseiling og fugl – Bauskjevika den 13.12.2014

Bakgrunn

Ecofact har vært engasjert av Fylkesmannen i Vest-Agder for å få belyst hvordan vannfugler reagerer på brettbaserte fritidsaktiviteter. Det ble gjennomført kontrollerte forsøk med både kiting, brettseiling og bølgesurfing på tre dager i perioden november – desember 2014 innenfor verneområder på Lista. Prosjektet ble gjennomført med hjelp av personell fra fylkesmannen (Margrethe Wold), SNO (Olav Landsverk) og miljøet som driver med de overnevnte aktivitetene. Utøverne ble påmontert en gps, som logget posisjon og tid hvert 7. minutt. Under aktivitetene ble det filmet og observert atferd på fuglene. Margrethe Wold ved fylkesmannen gjennomførte tellinger av vannfugler i de aktuelle test-områdene både før og etter at det ble gjennomført forsøk.

Dette notatet oppsummerer inntrykkene med brettseiling fra Bauskjevika den 13.12.2014. Forsøket ble primært gjennomført for å teste hvordan vannfuglene som oppholdt seg i Steinsvika reagerte på brettseiling i Nordhasselvika og utenfor Steinsvika.

Nordhasselvika og Steinsvika, 13.12.2014

I tidsperioden 14.15 – 16.00 ble det gjort registreringer av fugler i forhold til brettseiling i den søndre delen av Nordhasselvika og utenfor Steinsvika.

Knut Børge Strøm og Toralf Tysse fra Ecofact postet like sør for Steinsvika (se figur 1), mens Margrethe Wold postet like øst for Nordhasselvika, nærmere der brettseilerne gikk ut (figur 1). Forsøket omfattet to brettseilere, men kun en av dem hadde gps påmontert (Per Christian Broddshøll). I tillegg var det ytterligere en brettseiler i samme område, som gikk ut noe etter de to andre.

Vær- og bølgeførhold

På observasjonstidspunktet blåste det frisk – laber nordvestlig bris ved Steinsvika. Det var til dels grov sjø, dønninger og skumskavler i tilknytning til surfeområdet, noe som dels skyldes at det hadde blåst kuling forut for observasjonsperioden.

Telleforholdene for vannfugl var dermed ikke optimale på tidspunktet forsøket ble gjennomført, men likevel gode nok til å få belyst problemstillingene i forhold til brettseilingen.

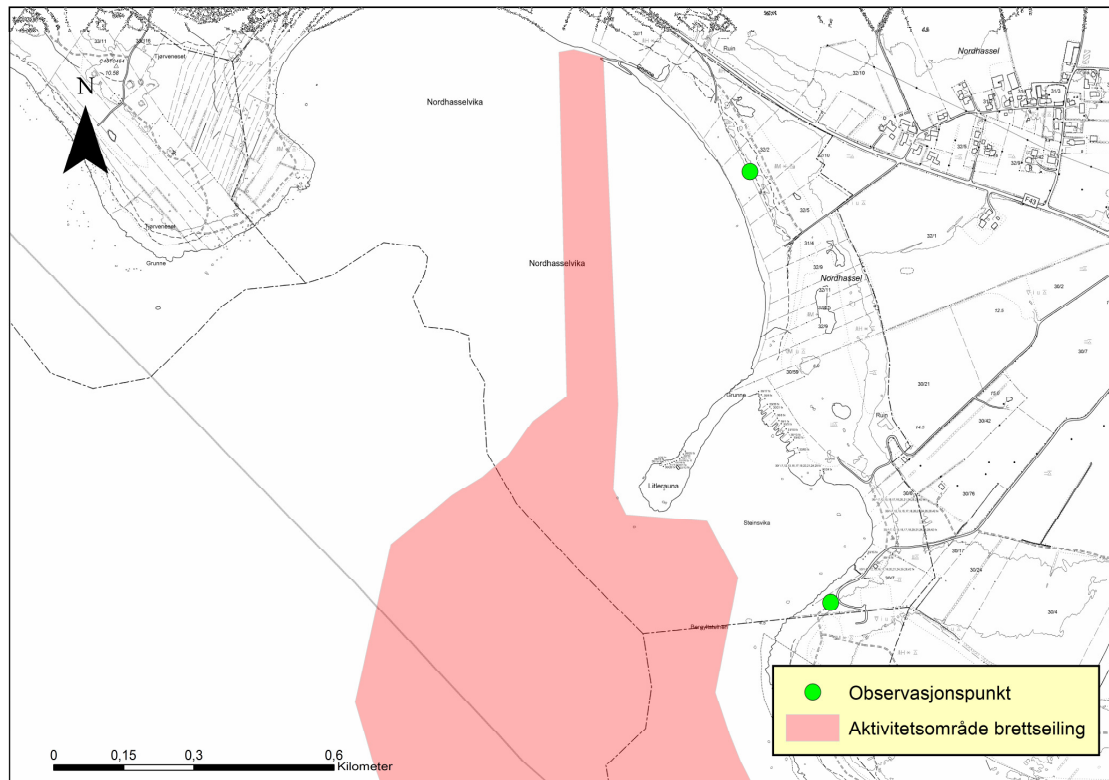
Brettseilingen

Den første brettseileren gikk ned til Nordhasselvika 14.35, mens ytterligere en brettseiler gikk ned til stranden like etterpå. Kl. 14.41 går den første ut i vannet, mens den andre følger like etter. Kl. 14.42 begynner den første surferen å få fart utover bukta, og passerer utenfor Litlerauna kl. 14.43. Den andre følger like etter. Begge etablerer seg utenfor Steinsvika/Nordhasselvika, og beveger seg også noe sørover. Kl. 14.46 var en av surferne kort tid innom ytterste delen av Steinsvika.

I løpet av den neste halvtimen drev surferne stort sett i bølgene utenfor Steinsvika og Nordhasselvika, men så forsvant de sørover og ut av syne. En av surferne var igjen innom ytre delen av Steinsvika kl. 14.50.

Kl. 14.50 kom ytterligere en surfer ut i Nordhasselvika. Denne brettseileren inngikk ikke i forsøket.

Da gps-en som var påmontert den ene surferen ikke fungerte, viser figur 1 kun en grov beliggenhet av rutene som surferne brukte i Nordhasselbukta og ut til Litlerauna. Den tredje surferen surfet en noe mer sørvestlig rute ut i bukta.

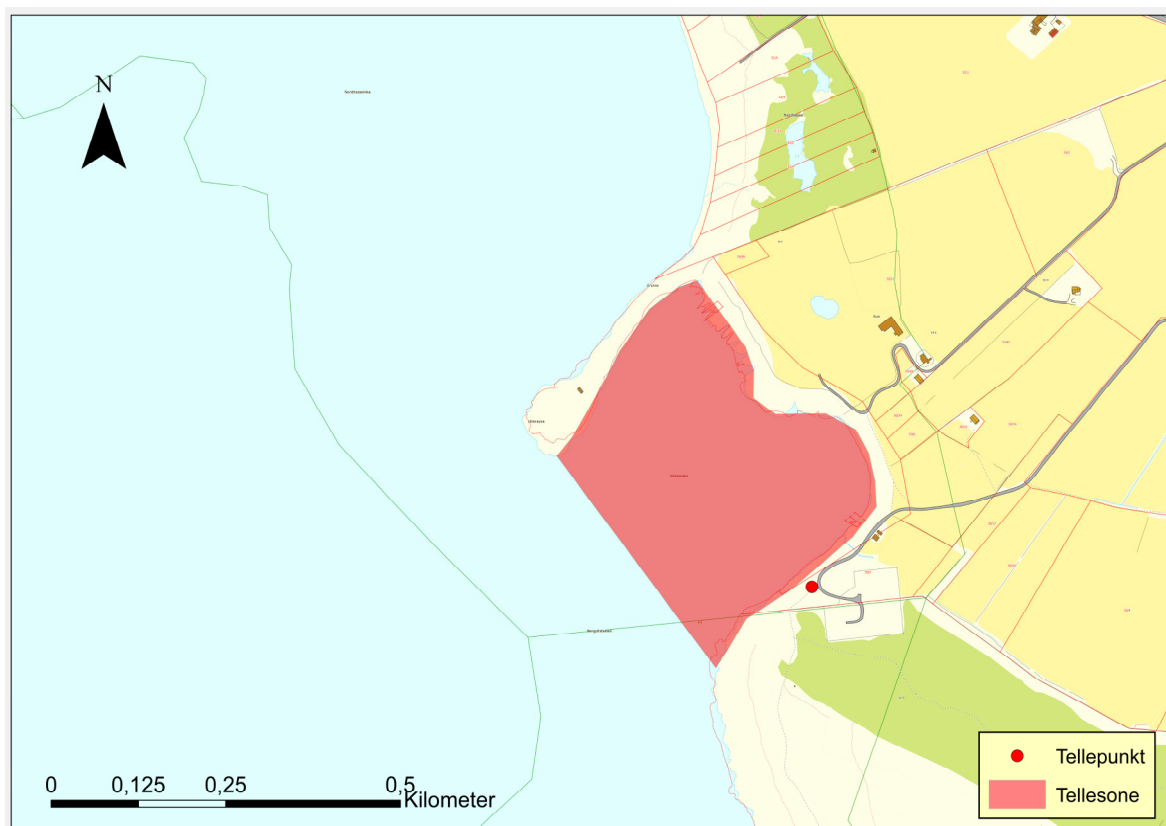

Figur 1. Omtrentlig beliggenhet av aktivitetsområde for to brettseilere under forsøket den 13.12.2014.

Tellesone og observasjonspunkt

Det ble valgt ut et studieområde som omfattet Steinsvika, som ligger sør for Nordhasselvika. Det ble også gjort observasjoner av vannfugler i Nordhasselvika, men dette var avstandsobservasjoner som var vanskelig å gi en god geografisk avgrensning på.

Observasjonspunktet som ble valgt ut for Steinsvika lå like sør for vika. Fra dette punktet var det god oversikt over Steinsvika og sjøområdene utenfor. Det var også direkte innsyn til søndre delen av Nordhasselvika og området de områder som brettseilerne benyttet her. Figur 2 viser beliggenheten av telleområdet i Steinsvika og observasjonspunktet like sør for denne.

Figur 2. Beliggenhet av telleområde og tellepunkt i Steinsvika.

Observasjoner

Status i Steinsvika kl. 14.25, før aktiviteter startet

TT og KBS var på plass ved tellepunktet ved Steinsvika kl. 14.15. Ingen brettseiling startet før kl. 14.40.

Kl. 14. 25 lå det spredte forekomster av vannfugler i Steinsvika. De fleste var knyttet til den indre delen av vika. Følgende tall ble registrert:

- Ærfugl: 15. Lå spredt i smågrupper og enkeltvis i bukta, flest i nord
- Havelle: 2. En hann og en hunn nord i bukta
- Svartand 10. Spredte grupper på 3, 3 og 4
- Kvinand 9: 6, 1, 1 og 1

Det ble ikke gjennomført tellinger av Ecofact i Nordhasselvika. Da surferne gikk ut i vika, ble det likevel notert oppflukter der.

Reaksjoner under aktiviteter med brettseiling

Kl. 14.37 var begge surferne på plass nede ved Nordhasselvika (se figur 1). Det ble observert oppflukt av sjøorre i Nordhasselvika idet surferne var nede ved stranden. Ingen form for uro ble registrert hos vannfuglene i Steinsvika på dette tidspunktet,

dvs. før surferne begynte med sine aktiviteter. Avstanden til de nærmeste endene i Steinsvika var på dette tidspunktet ca. 800 meter.

Kl. 14.41 gikk den første surferen ut i vannet i Nordhasselvika (se figur 1), og like etter kom den andre. Det blir straks oppflukter av ender i Nordhasselvika, blant annet havelle. Da den første surferen fikk vind i seilene og dro raskt utover bukta, fløy flere ender opp. Kvinender fløy opp i Nordhasselvika, og en kvinand fløy også opp fra nordre Steinsvika. Videre lettet 13+ sjøorrer og 2 svartender fra Nordhasselvika. Da surferne passerte på nordsiden av Litlerauna, ble endene i Steinsvika tydelig urolige. Avstanden mellom brettseilerne som passerte utenfor Litlerauna og endene i Steinsvika var på ca. 300 – 600 meter, alt etter hvilke ender det gjelder. Det var uro blant alle endene i Steinsvika når brettseilerne passerte på utsiden av Litlerauna, og endene trakk inn i Steinsvika og samlet seg i grupper. En islom som tidligere ikke var sett, var også oppe i Steinsvika, og flere ender enn før surfingens start opp, ble også sett. Dette skyldes at dykkende fugler nå var kommet til overflaten.

Kl. 14.44 var begge surferne godt utenfor Steinsvika. Noen av ærfuglene fra Steinsvika har forflyttet seg til vanns inn i søndre delen av Nordhasselvika, etter at de hadde svømt mellom steinene innerst på Litlerauna.

14.46 kommer en av surferne inn i ytre delen av Steinsvika. Dette medførte økt forstyrrelse av endene i Steinsvika, med oppflukt av svartand og kvinender. De andre endene søkte nå helt inn i den innerste delen av bukta. Det er tydelig uro blant endene, og både kvinand og svartand fløy opp **etter** at surferen hadde forlatt ytre delen av bukta. Surferen var inne i bukta få sekunder. Oppfluktavstanden på svartand og kvinand var kanskje på rundt 200 meter.

Kl. 14.54 har endene i Steinsvika roet seg noe, da surferne de siste minuttene har holdt seg godt utenfor Steinsvika.

Kl. 14.55 går ny surfer ut i Nordhasselvika. Det blir ny oppflukt i Nordhasselvika, med 22+ kvinand, 6+ sjøorre, 6+ svartand og 4+ havelle i flukt over bukta. Surferen holder en mer nordlig rute enn de to forrige, og endene i Steinsvika ser ikke ut til å bli mer stresset. I de neste par minuttene er det flygende ender i hele Nordhasselvika, og noen av dem lander i Steinsvika.

Endene i Steinsvika har i de siste minuttene presset seg sammen i småflokker, etter at en surfer mellom 14.46 og 14.50 hadde vært innom ytre delen av bukta to ganger. Det ligger nå 5 ærfugl, 9 svartand, 7 kvinand og 4 havelle her. Dette er omtrent det samme antall som ble sett før aktivitetene begynte, men noen færre ender enn det reelt var i bukta på det tidspunktet. Noen ærfugler har imidlertid trukket over til Nordhasselvika fra Steinsvika, og det er færre svartender igjen i Steinsvika.

Kl. 15.00 kommer en surfer innom ytre delen av Steinsvika igjen. Endene presser seg sammen i den sørøstlige delen av Steinsvika. Kl. 15.05 er det her 11 kvinand, 9 svartand, 11 havelle og 9 ærfugl. Kl. 15.02 er det oppflukt av 4 havelle, 6 kvinand og 1 svartand fra Steinsvika

Den neste halvtimen skjer det lite, da surferne stort sett holder seg utenfor Steinsvika. Etter en stund forsvinner de helt ute av syne.

Oppsummering

Forsøket viste at brettseilingen denne dagen medførte forstyrrelser av vannfugler i en sone på flere hundre meter fra traseen til brettseileren. Det ble registrert uro blant andefuglene i Steinsvika på avstander av minst 500 meter, som en følge av direkte direkte forstyrrelse fra brettseiler og/eller oppflukter av ender i Nordhasselvika . Oppflukter skjedde imidlertid på kortere avstander mellom brettseiler og and; trolig innenfor spekteret 150 – 400 meter.

Med grunnlag i forsøkene i Nordhasselvika denne dagen, konkluderes det med at aktivitetene medførte betydelige forstyrrelser av vannfugl innenfor en flere hundre meters sone fra utøveren. Det ble registrert oppflukter hos svartand, sjøorre, kvinand og havelle, mens ærfugl valgte å forflytte seg svømmende. Oppfluktsavstander synes å variere noe med setting, men tilsynelatende var det oppfluktsavstander hos andefugl på minst 150 meter fra brettseiler. På grunn av avstand og manglende gps logging, er disse avstandsangivelsene beheftet med en viss usikkerhet.

Dette forsøket viste reaksjoner hos vannfugl på dette tidspunktet, i denne settingen, og med de rådende værforholdene. Det var tre brettseilere til stede, og resultatene må kun ses i sammenheng med de rutene som seilerne brukte.

Sandnes, 2.2.2015

Toralf Tysse
Ecofact Sørvest